

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-393/18 PPU

UD
prieš
XB

(*High Court of Justice (England and Wales), Family Division* pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 – 8 straipsnio 1 dalis – Jurisdikcija bylose dėl tėvų pareigų – Sąvoka „vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta“ – Fizinio buvimo reikalavimas – Motinos ir vaiko sulaikymas trečiojoje šalyje prieš motinos valią – Motinos ir vaiko pagrindinių teisių pažeidimas“

Santrauka – 2018 m. spalio 17 d. Teisingumo Teismo (pirmoji kolegija) sprendimas

1. *Prejudiciniai klausimai – Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra – Sąlygos – Labai mažas vaikas – Rizika, kad bus nepataisomai pakenkta vaiko raidai – Rizika, kad bus pakenkta vaiko integracijai į naują šeiminių ir socialinę aplinką*

(*Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnis*)

2. *Prejudiciniai klausimai – Teisingumo Teismo jurisdikcija – Klausimas dėl Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnyje numatytos jurisdikcijos taisyklės aiškinimo – Klausimas dėl ginčo, susijusio su vienos valstybės narės ir trečiosios šalies teismų santykiais – Įtraukimas*

(*SESV 267 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalis*)

3. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimas bei vykdymas – Reglamentas Nr. 2201/2003 – Vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos sąvoka – Vaikas, niekada fiziškai nebuvo valstybėje narėje – Nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje nebuvimas – Gimdymas, įvykęs trečiojoje šalyje, tėvui panaudojus prievartą prieš motiną – Motinos ir vaiko sulaikymas trečiojoje šalyje prieš motinos valią – Motinos ir vaiko pagrindinių teisių pažeidimas – Poveikio nebuvimas*

(*Tarybos reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalis*)

1. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 26, 27 punktus)

2. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 31–42 punktus)

3. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, 8 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad vaikas turi būti fiziškai buvęs valstybėje narėje, kad būtų laikomas nuolat gyvenančiu šioje valstybėje narėje, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Aplinkybės, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, darant prielaidą, kad bus patvirtintos, t. y. pirma, tėvo naudota prievarta prieš motiną, dėl ko motina pagimdė trečiojoje šalyje, kur gyvena su vaiku nuo jo gimimo, ir, antra, motinos ar vaiko pagrindinių teisių pažeidimas, nėra reikšmingos šiuo atveju.

Iš Reglamento Nr. 2201/2003 12 konstatuojamosios dalies matyti, kad jis priimtas siekiant kuo labiau atsižvelgti į vaiko interesus, ir šiuo tikslu pirmenybė jame teikiama artumo kriterijui. Teisės aktų leidėjo nuomone, geografiškai arčiausiai prie vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos esantis teismas geriausiai gali įvertinti jo interesus nustatyti priemonės.

Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnyje šio tikslo siekiama suteikiant bendrąją jurisdikciją bylose dėl tėvų pareigų vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės narės teismams (2017 m. vasario 15 d. Sprendimo *W ir V*, C-499/15, EU:C:2017:118, 52 punktas).

Svarba, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas suteikė geografinio artumo kriterijui nustatant jurisdikciją turintį teismą bylose, susijusiose su tėvų pareigomis, taip pat matyti iš Reglamento Nr. 2201/2003 13 straipsnio 1 dalies, kurioje nustatoma valstybės narės teismo jurisdikcija remiantis vien vaiko buvimo vieta, jeigu jo gyvenamoji vieta negali būti laikoma „nuolatinė“ pagal šio reglamento 8 straipsnio 1 dalį nė vienoje valstybėje narėje ir jei ši jurisdikcija negali būti nustatyta remiantis reglamento 12 straipsniu.

Taigi Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pripažįstant, jog vaikas nuolat gyvena konkrečioje valstybėje narėje, būtina, kad jis bent fiziškai būtų buvęs valstybėje narėje (2017 m. vasario 15 d. Sprendimo *W ir V*, C-499/15, EU:C:2017:118, 61 punktas).

Iš to, kas išdėstyta šio sprendimo 45–52 punktuose, matyti, kad fizinis buvimas valstybėje narėje, kurioje vaikas tariamai integruotas, yra būtina sąlyga, vertinant tokio buvimo pastovumą, ir kad „nuolatinė gyvenamoji vieta“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 2201/2003, negali būti nustatyta toje valstybėje narėje, kurioje vaikas niekada nesilankė. Tokį aiškinimą patvirtina ir vieta, kurią užima Reglamento Nr. 2201/2003 8 straipsnio 1 dalis tarp šiame reglamente nustatytų jurisdikcijos taisyklių, taikomų byloms, susijusioms su tėvų pareigomis.

(žr. 48, 49, 51–54, 70 punktus ir rezoliucinę dalį)